

**ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА
НА КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ КЪМ ПЛЕНУМА НА
ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ
за 2024 година**

С измененията и допълненията на Конституцията на Република България (обн. ДВ, бр. 106/22.12.2023 г.) беше прекратено съществуването на Висшия съдебен съвет (ВСС) като самостоятелен орган и самостоятелно юридическо лица и съгласно § 23, ал. 2 от него до избирането на Висш съдебен съвет и Висш прокурорски съвет, Съдийската колегия и Прокурорската колегия на дотогавашния Висш съдебен съвет, изпълняват функциите на Висш съдебен съвет, съответно на Висш прокурорски съвет. По силата на § 31, ал. 2 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗИД на ЗСВ възникнаха две нови юридически лица – Съдийска колегия и Прокурорска колегия на дотогавашния Висш съдебен съвет, изпълняващи функциите на двата органа.

С решение по протокол № 8 от 7 март 2024 г. Съдийската колегия, на Висшия съдебен съвет, изпълняваща функциите на Висш съдебен на основание § 23, ал. 2 от ПЗР на ЗИД на КРБ (обн. в ДВ бр.106/22.12.2023 г.) е създадена Комисия „Правни въпроси“ към Съдийската колегия, на Висшия съдебен съвет, изпълняваща функциите на Висш съдебен на основание § 23, ал. 2 от ПЗР на ЗИД на КРБ (обн. в ДВ бр.106/22.12.2023 г.) (КПВ към СК). Комисията се състои от петима членове на Съдийската колегия, изпълняваща функциите на ВСС.

Същевременно, промените в Конституцията бяха оспорени пред Конституционния съд, който с решение по к.д. № 13 от 26 юли 2024г. (обн. ДВ, бр. 66 от 06.08.2024 г.) обяви промените в чл. 23; чл. 84, т. 16 (в частта „съответно от Висшия прокурорски съвет“); чл. 91б; чл. 99, ал. 7; чл. 110; чл. 126, ал. 2 и 3; чл. 129; чл. 130; чл. 130а; чл. 130б; чл. 130в, т. 1; чл. 132а, ал. 4, изр. второ; чл. 133 (в частта „Висшия прокурорски съвет“) и чл. 150, ал. 3 от Конституцията, както са въведени с §1, 4, 5, 7, 9, 11, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 и 21 от Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България (обн. ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г.) за противоконституционни като невалидни от датата на влизане в сила на Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България (обн. ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г.). По силата на приетото решение посочените конституционни разпоредби запазват редакцията си преди влизане в сила на Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България (обн. ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г.).

След сливането на ВСС Пленумът на ВСС със свое решение по протокол № 2/12.09.2024 г. формира отново Комисия по правни въпроси към Пленума на ВСС.

След това решение и съобразно чл. 16, т. 3 от Правилника за организация на дейността на Висшия съдебен съвет и на неговата

администрация (Правилника/ПОДВССНА) Комисията по правни въпроси (КПВ) е постоянна комисия към Пленума на ВСС.

Съставът и правомощията на КПВ намират своята регламентация в чл. 19 от Правилника. Съгласно посочената разпоредба, Комисията се състои от осем членове - четирима от съдийската колегия и четирима от прокурорската колегия и осъществява следните дейности:

1. изготвя проекти на подзаконовни нормативни актове в предвидените от закона случаи и вътрешноведомствени правила, които внася в пленума на Висшия съдебен съвет или в съответните колегии за приемане;

2. изготвя становища по проекти на закони и на нормативни актове на Министерския съвет и на други централни органи на изпълнителната власт, които се отнасят до съдебната система;

3. изготвя предложения за законодателни изменения, които счита за необходими, и ги подготвя за внасяне в орган със законодателна инициатива след съгласуването им с органите на съдебната власт и след решение на пленума на Висшия съдебен съвет, съдийската или прокурорската колегия;

4. организира обсъждането на проекти за изменение на нормативни актове с органите на съдебната власт, включително обобщава постъпилите становища на съдиите, прокурорите, следователите и съдебните служители и ги внася за обсъждане в пленума на Висшия съдебен съвет, съдийската или прокурорската колегия;

5. изготвя проект на доклад за дейността на Висшия съдебен съвет, както и становища по внесените от Върховния касационен съд, от Върховния административен съд и от главния прокурор доклади;

6. изготвя проект на становища по дела пред Конституционния съд, по които Висшият съдебен съвет е конституиран като заинтересована страна;

7. изготвя становища по съдебни производства със значим обществен интерес, по които Висшият съдебен съвет е конституиран като страна;

8. подготвя проекти на споразумения с други органи и организации, които подлежат на последващо утвърждаване от пленума;

9. координира работата на Висшия съдебен съвет по изпълнение на мерките по Механизма за сътрудничество и оценка;

10. изготвя проект на годишен доклад за независимостта и прозрачността на дейността на органите на съдебната власт и на дейността на Висшия съдебен съвет.

При изпълнение на тези свои задължения, Комисията е подпомагана от трима експерти от дирекция „Правна“ в Администрацията на Висшия съдебен съвет.

Следва да се има предвид, че и в двата периода на своето съществуване (КПВ към СК – от март до август 2024 г. и КПВ – от август до декември 2024 г.) Комисията е имала идентични правомощия.

През отчетния период 01.01.2024 г. – 31.12.2024 г. КПВ към СК е заседавала 7 пъти, като е разгледала 40 точки, а КПВ е заседавала също 7 пъти, като е разгледала 45 точки.

I. Дейности в изпълнение на чл. 19, т. 1 от ПОДВССНА – изготвяне на проекти на подзаконови нормативни актове.

1. Наредба № 9 от 30.10.2023 г. за условията и реда за предоставяне от Висшия съдебен съвет на информацията по чл. 24, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2015/848 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 г. относно производството по несъстоятелност, както и данни относно производствата по несъстоятелност, стабилизация и погасяване на задължения.

В заседание на КПВ, проведено на 19.09.2024 г. е разгледано предложение от работна група, създадена в изпълнение на решение на пленума на ВСС по протокол № 26/22.10.2020 г. за изменение на Наредба № 9 от 30.10.2023 г. С решение по протокол от същата дата Комисията е одобрила направените предложения, като в тази връзка е стартирала законоустановените процедури по ЗНА за приемане на акта (решения по протокол № 1/19.10.2024 г., протокол № 2/07.10.2024 г., протокол № 4/28.10.2024 г.).

С решение по протокол № 7 от 16.12.2024 г. и съгласно чл. 377а ЗСВ проектът на нормативен акт е изпратен за съгласуване на министъра на правосъдието.

2. Правилник за организация на дейността на Висшия съдебен съвет и неговата администрация.

На заседание на КПВ, проведено на 07.10.2024 г. е разгледано предложение от главния секретар на ВСС за изменение и допълнение на Правилника за организация на дейността на Висшия съдебен съвет и неговата администрация. С решение по протокол № 2 от същата дата предложението е изпратено на постоянните комисии към пленума и колегиите на ВСС, за изразяване на становище и предложения.

Получените становища са разгледани в заседание на 21.10.2024 г., като след приемането на част от тях, с решение на КПВ е възложено (протокол № 3/21.10.2024 г.) изготвянето на дирекция „Правна“ да изготви Правилник за изменение и допълнение на Правилника за организацията на дейността на Висшия съдебен съвет и на неговата администрация ведно с мотиви към него и частична оценка на въздействието му, а на дирекция „Бюджет и финанси“ да изготви финансова обосновка на проекта на Правилник.

С решение по протокол № 5 от 11.11.2024 г. проектът на Правилник е обявен за обществени консултации, а с последващо решение по т. 1 от протокол №6/02.12.2024 г. е предложен на вниманието на Пленума на Висшия съдебен съвет за обсъждане и приемане.

3. Правилата за обучението на кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи и за определяне на техния статус.

По предложение на директора на Националния институт на правосъдието е предприето изменение и допълнение на Правилата за обучението на кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи и за определяне на техния статус, които по своята същност не са нормативен акт, но съгласно чл. 258б ЗСВ се обнародват в „Държавен вестник“.

Предложението е разгледано в заседание на КПВ, проведено на 21.10.2024 г., като след проведената процедура по обществени консултации, с решение по протокол № 6/02.12.2024 г. Правилата са внесени за обсъждане и приемане в заседание на Пленума на Висшия съдебен съвет.

II. Дейности в изпълнение на чл. 19, т. 2 от ПОДВССНА – становища по проекти на закони и на нормативни актове на Министерския съвет и на други централни органи на изпълнителната власт, които се отнасят до съдебната система.

1. Законопроекти.

1.1. Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за признаване, изпълнение и изпращане на актове за конфискация или отнемане и решения за налагане на финансови санкции.

С решение по т. 1 от протокол № 1/8.03.2024 г. КПВ е изразила положително становище по законопроекта, като е уведомила министъра на правосъдието.

1.2. Закон за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт. С решение по протокол № 1/18.03.2024 г. законопроектът, който е бил обявен за обществени консултации, без да е изпратен за официално становище, е предоставен на всички постоянни комисии към Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, изпълняваща функциите на Висш съдебен съвет, съгласно §23, ал.2 от ПЗР на ЗИД на Конституцията на Република България.

След обсъждане на постъпилите становища Комисията е изготвила обобщено такова, като с решение по протокол № 05/03.06.2024 г. е предложила на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, изпълняваща функциите на Висш съдебен съвет, съгласно §23, ал.2 от ПЗР на ЗИД на Конституцията на Република България да възприме сащото и да го изпрати на министъра на правосъдието, който е вносител на предложението.

1.3. Закон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс.

С оглед на обстоятелството, че предложените промени са относими към правораздавателната дейност и са извън очертаната в чл. 130б КРБ

компетентност на СК на ВСС, както и предвид утвърдената предходна практика на Комисията по правни въпроси към пленума на ВСС, чийто правоприемник е КПВ към СК, искането за изразяване на становище е прието за сведение с решение по протокол № 3/22.04.2024 г.

1.4. Закон за изменение и допълнение на Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража.

Предложенията за изменения и допълнения са извън приложното поле на разпоредбата на чл. 30, ал. 2, т. 13 ЗСВ, поради което с решение на Комисията, взето по протокол № 1/19.09.2024 г., законопроектът е приет за сведение.

1.5. Закон за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт.

С представения законопроект се предлага промяна в ЗСВ в посока ограничаване правомощията на ВСС в условията на изтекъл мандат на изборните му членове.

При обсъждане на законопроекта в заседанието си на 07.10.2024 г. Комисията е взела предвид, че Висшият съдебен съвет вече е изразил своята позиция, която е обективизирана в решение № 2/12.09.2024 г. на ПВСС, прието с мнозинство на гласовете. С него процедурата за избор на главен прокурор на Република България е възобновена поради отпадане на основанието за спиране – постановяване от Конституционния съд на Решение № 14/26.07.2024 г. по конституционно дело № 10/2023 г.

Комисията също е изразила становище, че приемането на подобно законодателно разрешение е въпрос на политическа воля и Висшият съдебен съвет, в частност Комисия по правни въпроси, не следва да изразяват становище по представения законопроект, тъй като това би породило съмнение в обективността и безпристрастността на органа, предвид че предложените изменения и допълнения в него касаят пряко дейността му, поради което преписката е приета за сведение (протокол № 2 от 07.10.2024 г.).

1.6. Законопроект за несъстоятелност на физическите лица.

С решение по протокол № 2/07.10.2024 г. законопроектът е приет за сведение, тъй като същият е извън приложното поле на чл. 30, ал. 2, т. 13 ЗСВ.

1.7. Законопроект за несъстоятелност на физическите лица.

Законопроектът отново е приет за сведение с решение по протокол № 5/11.11.2024 г., като мотивите за решението са, че същият не попада в обхвата на чл. 30, ал. 2, т. 13 ЗСВ.

1.8. Закон за изменение и допълнение на Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража.

Решението на Комисията по правни въпроси е „Приема за сведение проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, тъй като направените предложения за изменения и допълнения в него са извън приложното поле на чл. 30, ал. 2, т. 13 ЗСВ.“ (протокол № 5/11.11.2024 г.).

1.9. Законопроект за несъстоятелност на физическите лица.

Зтвърждавайки предходната си практика, Комисията, с решение по протокол № 6/02.12.2024 г., отново е приела за сведение законопроекта.

1.10. Закон за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт

При произнасянето си Комисията по правни въпроси към пленума на ВСС взе предвид свое решение, взето по протокол № 2/07.10.2024 г., с което е прието да не изразява становище по ЗИД на ЗСВ, предвиждащ разпоредби в посока ограничаване правомощията на ВСС в условията на изтекъл мандат на изборните му членове. Мотивите за същото са, че приемането на подобни изменения и допълнения на Устройствения закон на съдебната власт са въпрос на политическа воля и Висшият съдебен съвет и в частност Комисия по правни въпроси не следва да изразяват становище по представения законопроект, тъй като това би породило съмнение в обективността и безпристрастността на органа, предвид обстоятелството че предложените изменения и допълнения в него касаят пряко дейността му.

Разглеждането на настоящия ЗИД на ЗСВ е поставено в аналогична хипотеза, поради което Комисията се е произнесла с идентично становище (протокол № 7/16.12.2024 г.).

2. Проекти на наредби.

2.1. Наредба за изменение и допълнение на Наредба № Н-1 от 2023 г. за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица. С решение по т. 2 от протокол № 1/18.03.2024 г. КПВ към СК е изразила положително становище по проекта на нормативен акт и е предложила на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, изпълняваща функциите на Висш съдебен съвет, съгласно § 23, ал. 2 от ПЗР на ЗИД на КРБ (обн. ДВ, бр. 106/22.12.2023 г.) да изрази същото.

2.2. Проект на Постановление на Министерския съвет за изменение и допълнение на Наредбата за определяне на реда, начина, сроковете и обхвата на подлежащата на публикуване информация от Системата за електронни бюджетни разплащания. Предвид предложенията по същество, съдържащи се в акта, Комисията с решение по протокол – 1/18.03.2024 г. е изпратила проекта на Комисия „Бюджет и финанси“ към Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, изпълняваща функциите на Висш съдебен съвет, съгласно § 23, ал. 2 от ПЗР на ЗИД на КРБ (обн. ДВ, бр. 106/22.12.2023 г.), за становище.

2.3. Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 8 от 2008 г. за функциите и организацията на дейността на бюрата за съдимост. С решение по т. 15 от протокол № 1/18.03.2024 г. КПВ към СК е изразила положително становище по проекта за Наредба и е предложила на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, изпълняваща функциите на Висш съдебен съвет съгласно § 23, ал. 2 от ПЗР на ЗИД на КРБ (обн. ДВ, бр. 106/22.12.2023 г.) да изрази такова.

2.4. Наредба за изменение и допълнение на Наредба № Н-1 от 2023 г. за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица. След обсъждане на предложения проект Комисията по правни въпроси, с решение по протокол № 5/11.11.2024 г., е предложила на Пленума на ВСС да съгласува без забележки същия.

3. Други актове.

3.1. Проект на Постановление на Министерския съвет за изменение и допълнение на Постановление № 240 на Министерския съвет от 2019 г. за създаване на Национален координационен механизъм за върховенството на правото и на Съвет за неговото прилагане. С решение по протокол № 03/22.04.2024 г. Комисията е предложила на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, изпълняваща функциите на Висш съдебен съвет, съгласно §23, ал.2 от ПЗР на ЗИД на Конституцията на Република България да изрази положително становище по проекта на Постановление.

3.2. Проект на Постановление на Министерския съвет за изменение и допълнение на Постановление № 240 на Министерския съвет от 2019 г. за създаване на Национален координационен механизъм за върховенството на правото и на Съвет за неговото прилагане.

В първата съгласувателна процедура, Комисия по правни въпроси е разгледала получения проект на Постановление и е приела решение по т. 4 от протокол № 3/22.04.2024 г., с което го е внесла за разглеждане на заседание на СК на ВСС с предложение за изразяване на положително становище по него.

СК на ВСС, с решение по т. 39.1 от протокол № 21/23.04.2024 г., е изразила положително становище по проекта на Постановление на Министерския съвет за изменение и допълнение на Постановление № 240 на Министерския съвет от 2019 г. за създаване на Национален механизъм за върховенството на правото и на Съвет за неговото прилагане.

В повторно представения за съгласуване проект на Постановление не е предвидена промяна в съпредседателите (чл. 6, ал. 1), както беше в първоначално предложения проект. Съпредседатели на Съвета съгласно чл. 6, ал. 1 от Постановление № 240 са министърът на правосъдието и представляващият ВСС. Същевременно в чл. 6, ал. 2 от Постановлението като член на Съвета е включен и представляващият Висшия прокурорски съвет (ВПС). С така предложената уредба нормативно се закрепва едно несъответствие между ролите на представляващия ВСС и представляващия ВПС, без да са посочени мотиви за това разграничаване. Доколкото ВСС и ВПС са правоприемници на действащия до м. декември 2023 г. Висш съдебен съвет, Комисията счита, че следва да се определят двама нови съпредседатели в чл. 6, ал. 1 – представляващият ВСС и представляващият ВПС.

С оглед на горното, с решение по протокол № 6/24.06.2025 г. Комисията е предложила на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет,

изпълняваща функциите на Висш съдебен съвет, съгласно §23, ал.2 от ПЗР на ЗИД на Конституцията на Република да изрази положително становище по проекта на Постановление, с резерви по предложението, съдържащо се в чл. 6, ал. 1.

III. Дейности в изпълнение на чл. 19, т. 3 от ПОДВССНА – изготвяне на предложения за законодателни изменения.

1. Предложение за изменение на Гражданския процесуален кодекс.

Съгласно пар. 25 ЗИД на ГПК (обн. ДВ, бр.11/02.02.2023г.) същият влиза в сила от 1 юли 2024 г., с изключение на § 1 и 2, които влизат в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник". Отложеното действие на закона е с цел да се осигурят нужните условия за реализирането на реформата в заповедните дела – създаване и приемане на всички подзаконовни нормативни актове и разработване и внедряване на модул „Заповедни дела“ в Единната информационна система на съдилищата (ЕИСС).

Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, изпълняваща функциите на Висш съдебен съвет (СК на ВСС), съгласно § 23, ал. 2 от ПЗР на ЗИД на КРБ (обн. ДВ, бр. 106/22.12.2023 г.) е положила всички необходими усилия за изпълнение на своите ангажменти по реализиране на реформата, но е констатирана обективна невъзможност да бъде спазен предвидения в пар. 25 на ЗИД на ГПК (обн.ДВ, бр.11/2023г.) срок за влизане в сила на измененията на закона.

Предвид на горното е установена неотложна необходимост от сезиране на Министерство на правосъдието, като орган притежаващ законодателна инициатива, както и Народното събрание, с молба да бъдат предприети действия по компетентност за удължаване на срока на отлагателно действие на нормите в Глава тридесет и седма, Глава тридесет и осма, чл. 519 и относимите преходни и заключителни разпоредби от ЗИД на ГПК (обн.ДВ, бр.11/2023г.) до 01.07.2025 г.

В тази връзка с решение по протокол № 05/03.06.2023 г. Комисията е предложила на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, изпълняваща функциите на Висш съдебен съвет, съгласно § 23, ал. 2 от ПЗР на ЗИД на КРБ (обн. ДВ, бр. 106/22.12.2023 г.) да изрази положително становище по направеното предложение за законодателно изменение и да изпрати същото на министъра на правосъдието.

2. Писмо от административния ръководител на Районен съд, гр. Ихтиман с предложение за законодателни промени във връзка със задължението на съдилищата да приемат процесуални действия в електронна форма.

Твърдяната законова празнота от една страна и притежаваната от министъра на правосъдието законодателна инициатива от друга обосновават необходимостта писмото от административния ръководител

на Районен съд, гр. Ихтиман да бъде изпратено на същия, за преценка относно потребността от упражняването ѝ. Тази необходимост е обективизирана с решение на КПВ по протокол № 1/19.09.2024 г.

IV. Дейности в изпълнение на чл. 19, т. 5 от ПОДВССНА – изготвяне на проект на доклад за дейността на Висшия съдебен съвет и становища по внесените от Върховния касационен съд и от Върховния административен съд.

1. Доклад за дейността на Висшия съдебен съвет за 2023 г.

Предвид спецификата в дейността на ВСС през периода на 2024, Докладът за дейността на ВСС беше изготвян от два отделни органа – Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, изпълняваща функциите на Висш съдебен съвет и Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет, изпълняваща функциите на Висш прокурорски съвет. Въпреки това предизвикателство Докладът за дейността на ВСС за 2023 г. беше приет с решение по протокол № 3/30.05.2024 г. на Общото събрание на Висшия съдебен съвет и Висшия прокурорски съвет.

2. Годишен доклад на председателя на Върховния касационен съд за прилагането на закона и за дейността на съдилищата през 2023 г.

На свое заседание, проведено на 23.05.2023 г. КПВ е разгледала Доклад на председателя на Върховния касационен съд за прилагането на закона и за дейността на съдилищата през 2023 година, като е констатирала, че същият е подробен и информативен и съдържащ отчет за дейността на Наказателната, Гражданската и Търговската колегии на ВКС, като в Глава първа от него е извършен анализ на данните, очертани са проблемите и предизвикателствата. Част от Доклада е и обобщената информация за дейността на съдилищата в Република България, базираща се на статистически данни и на въпроси, свързани с дейността на съдилищата, поставени в годишните доклади. Разгледана е и натовареността на съдилищата, както и качеството на правораздавателната дейност по различните видове дела. Включен е и нарочен раздел, анализиращ комуникационната дейност на съдилищата при извънредна епидемична обстановка.

Във връзка с горното Комисията с решение по протокол № 4/23.05.2023 г. е изразила положително становище по Доклада и е предложила на пленума на Съдийската колегия на ВСС, изпълняваща функциите на Висш съдебен съвет съгласно § 23, ал. 2 от ПЗР на ЗИД на КРБ (обн. ДВ, бр. 106/22.12.2023 г.) да приеме същия и да изслуша председателя на Върховния касационен съд.

3. Годишен доклад на председателя на Върховния административен съд за прилагането на закона и за дейността на административните съдилища за 2023 г.

На заседанието, проведено на 23.05.2024 г. КПВ е изразила положително становище и по Годишния доклад на председателя на Върховния административен съд за прилагането на закона и за дейността на административните съдилища през 2023 година. Положителното становище е във връзка с констатираното от Комисията, че същият съдържа данни за административната дейност на ВАС, за дейността на съдиите и съдебните служители по проекти, с източници на финансиране от европейски структурни фондове или друго финансиране от органи на Европейския съюз, за дейността на Звено за анализи и тълкувателна дейност, за тълкувателната дейност на ВАС, както и за дейността на Първа и Втора колегии. В Доклада е извършен анализ на кадровата обезпеченост на съда. Част от Доклада е отчет за дейността на всички административни съдилища, като е направено уточнението, че всички доклади на административните съдилища, въз основа на които е изработен Докладът на председателя на ВАС, са публикувани и достъпни на интернет страниците на съответните съдилища.

С оглед на констатациите и изразеното положително становище КПВ, с решение по протокол № 4/23.05.2023 г. е предложила на Съдийската колегия на ВСС, изпълняваща функциите на Висш съдебен съвет съгласно § 23, ал. 2 от ПЗР на ЗИД на КРБ (обн. ДВ, бр. 106/22.12.2023 г.) да приеме Годишния доклад на председателя на Върховния административен съд за прилагането на закона и за дейността на административните съдилища през 2023 година и на основание чл. 130б, ал. 2, т. 11 от Конституцията на Република България да изслуша председателя.

V. Дейности в изпълнение на чл. 19, т. 6 от ПОДВССНА – изготвяне на проекти на становища по дела пред Конституционния съд, по които ВСС е конституиран като заинтересована страна.

1. Конституционно дело № 1/2024 г.

С Определение от 08.03.2024 г. на Конституционния съд по конституционно дело № 1/2024 г. е допуснато за разглеждане по същество искане на президента на Република България за установяване на противоконституционност на промените в чл. 64, ал. 2, 3 и създадената нова ал. 4; в чл. 65, ал. 1; създаденият нов чл. 91б, ал. 2; в чл. 99, ал. 5 и 7; в чл. 102, ал. 3, т. 3; в чл. 110; в чл. 129, ал. 3 и в чл. 130, ал. 3 от Конституцията, така както са въведени в посочените разпоредби съответно с §2, 3, 5, 7, 8, 9, 14 и 15 от Закона за изменение и допълнение на Конституцията (обн. ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г.).

С Определение от 08.03.2024 г. на Конституционния съд по конституционно дело № 2/2024 г. е допуснато за разглеждане по същество искане на 48 народни представители от 49-ото Народно събрание за установяване на противоконституционност на промените в чл. 23; в чл. 64,

ал. 2, 3 и създадената нова ал. 4; в чл. 65, ал. 1; в чл. 84, т. 16; създаденият нов чл. 91б; в чл. 93, ал. 2; в чл. 99, ал. 5 и 7; в чл. 102, ал. 3, т. 3; в чл. 110; в чл. 117, ал. 2; в чл. 126, ал. 1, 2 и създадената нова ал. 3; в чл. 127, т. 5 и 6; в чл. 128; в чл. 129; в чл. 130; в чл. 130а; в чл. 130б; в чл. 130в, т. 1 и 4; в чл. 132а, ал. 4; в чл. 133; в чл. 150, ал. 2 и създадената нова ал. 3 от Конституцията, така както са въведени в посочените разпоредби съответно с §1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 и 21 от Закона за изменение и допълнение на Конституцията и на §22 и 23 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Конституцията (обн. ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г.).

С постановеното определение по конституционно дело № 2/2024 г. съдът присъединява същото към конституционно дело № 1/2024 г. за съвместно разглеждане и решаване. По предмета на искането КПВ е изготвила два варианта на становища, които е представила на пленума на ВСС с решение по протокол № 02/01.04.2024 г., а именно:

Вариант 1

Разпоредбите на § 14 (относно чл. 129, ал. 3), § 15 (относно чл. 130, ал. 3) и § 16 (относно чл. 130а, ал.1 – 3 и ал. 5) от Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България противоречат на чл. 4, ал. 1, чл. 8 и чл. 117 от Конституцията на Република България (обн. ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г.).

Вариант 2

Разпоредбите на § 14 (относно чл. 129, ал. 3), § 15 (относно чл. 130, ал. 3) и § 16 (относно чл. 130а, ал.1 – 3 и ал. 5) от Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България не противоречат на чл. 4, ал. 1, чл. 8 и чл. 117 от Конституцията на Република България (обн. ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г.).

След дискусия по предложените варианти, Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, изпълняваща функциите на Висш съдебен съвет, съгласно § 23, ал. 2 от ПРЗ на ЗИД на КРБ (обн. ДВ, 106/22.12.2023 г.) застъпва се е произнесла със становище за противоконституционност на оспорваните разпоредби (протокол № 19/16.04.2024г.).

2. Конституционно дело № 11/2024 г.

С определение от 28 март 2024 г. на Конституционния съд по конституционно дело № 11/2024 г. е допуснато разглеждане по същество на искането на Висшия адвокатски съвет за установяване на противоконституционност на чл. 19, чл. 20, чл. 21, чл. 22, чл. 23, чл. 24, ал. 1 и чл. 25 от Закона за медиацията и на чл. 78а, чл. 140а, чл. 140б, чл. 267, ал. 3, чл. 314а, чл. 341а и чл. 374а от Гражданския процесуален кодекс.

С решение по протокол № 3/22.04.2024 г. КПВ предлага на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, изпълняваща функциите на Висш съдебен съвет, съгласно § 23, ал. 2 от ПРЗ на ЗИД на КРБ (обн. ДВ, 106/22.12.2023 г.) да приеме, че разпоредбите на чл. 19, чл. 20, чл. 21, чл. 22, чл. 23, чл. 24, ал. 1 и чл. 25 от Закона за медиацията (обн. ДВ, бр. 11 от

2023 г., в сила от 01.07.2024 г.) и на чл. 78а, чл. 140а, чл. 140б, чл. 267, ал. 3, чл. 314а, чл. 341а и чл. 374а от Гражданския процесуален кодекс (обн. ДВ, бр. 11 от 2023 г., в сила от 01.07.2024 г., не са противоконституционни, тъй като не противоречат на чл. 56 и чл. 117, ал. 1 от Конституцията на Република България.

Предложението на КПВ е възприето от Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, изпълняваща функциите на Висш съдебен съвет с решение по протокол № 21/23.04.2024 г.

VI. Становища по изготвени вътрешни актове – правила, указания и др.

1. С решение по протокол № 6/24.06.2024 г. КПВ е одобрила текст на допълнително споразумение към Споразумение за сътрудничество с № Д01-82/31.03.2021 г. между Висшия съдебен съвет и Министерство на образованието и науката относно реализиране на Образователната програма „Съдебната власт – информиран избор и гражданско доверие. Отворени съдилища и прокуратури“ и е предложила на Съдийската колегия на ВСС, изпълняваща функциите на Висш съдебен съвет съгласно § 23, ал. 2 от ПЗР на ЗИД на КРБ (обн. ДВ, бр. 106/22.12.2023 г.) да упълномощи представляващия Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, изпълняваща функциите на Висш съдебен съвет съгласно § 23, ал. 2 от ПЗР на ЗИД на КРБ (обн. ДВ, бр. 106/22.12.2023 г.) да подпише същото.

2. Споразумение за взаимодействие и обмен на информация между Министерство на правосъдието, Висшия съдебен съвет и Националната агенция за приходите.

Споразумението предвижда да регламентира реда и начина за извършване на проверка от съдиите по вписванията по електронен път, както и получаване на отговор от НАП, съдържащ информация, необходима при прехвърлянето или учредяването на вещни права върху недвижими имоти или наследствени права, включващи недвижими имоти или вещни права върху недвижими имоти като непарични вноски в капитала на търговски дружества, вписването на ипотека или особен залог.

С решение по протокол № 5/11.11.2024 г. КПВ е изразила положително становище по Споразумението, като е направила предложение за редакция на чл. 15 от същото.

VII. Становища по конкретни запитвания от постоянни комисии на пленума на Висшия съдебен съвет, органи на съдебната власт, магистрати и др.

Независимо от обстоятелството, че липсва изрично предвидена регламентация в ПОДВССНА, КПВ изготвя становища и по конкретни запитвания от органи на съдебната власт, магистрати, съдебни служители,

граждани и юридически лица по въпроси, касаещи организацията на дейността на органите на съдебната власт. По отношение на запитванията относно приложението на отделни разпоредби на нормативни актове, които не са приети от пленума на ВСС в рамките на предвидената от ЗСВ делегация, Комисията е възприела принципния подход да изразява мотивирано становище, като изрично посочва, че същото няма обвързващ характер. В този смисъл, съгласно решенията на КПВ, ВСС и неговите постоянни комисии не разполагат с правомощието да дават обвързващо тълкуване на закона и указания по прилагането му.

1. Запитване от административния ръководител на Районен съд, гр. Гълъбово относно определяне и изчисляване на възнаграждение за неизползван платен годишен отпуск на конкретен магистрат. След изразено становище от страна на Комисията, под условие, че постоянните комисии не разполагат с правомощието да дават задължителни указания по тълкуването на закона и неговото прилагане, поради което изразеното становище няма обвързващ характер, административния ръководител е уведомен, че поставения въпрос е от негова компетентност (протокол № 1/18.03.2024 г.).

2. Писмо от административния ръководител на Районен съд, гр. Бургас, в който се излагат твърдения за противоречия и проблеми при прилагането на разпоредбите и чл. 281, ал. 4 НК и на чл. 343б, ал. 5 НК, което създава затруднения и намалява ефективността на правосъдието, с оглед на което е отправено искане за изразяване на становище и даване на практически указания по приложението на разпоредбите. Предвид отправеното искане за тълкуване и даване на указания по прилагане на разпоредби на Наказателния кодекс, Комисията е отбелязала, че е извън правомощията на органа и в частност на неговите постоянни комисии да дават задължителни указания по тълкуването на закона и неговото прилагане, поради което и предвид, че искането е изпратено и до компетентните органи, на основание чл. 112 АПК същото е прието за сведение с решение по протокол № 1/18.03.2024 г.

3. Предложение от съдиите в Наказателната колегия на Районен съд, гр. Бургас за приемане на тълкувателно решение по следния въпрос: „Разпоредбата на чл. 55, ал. 2 НК прилага ли се кумулативно предвидено наказание „глоба“ в случаите, в които основното наказание е „лишаване от свобода“ е определено под най-ниския предел, при условията на чл. 55, ал. 1, т. 1 НК?“. След установеното от комисията адресиране на искането до председателя на Върховния касационен съд и предвид липсата на правомощия по направеното искане, с решение по протокол № 1/18.03.2024 г. предложението на съдиите от Районен съд, гр. Бургас е прието за сведение.

4. Запитване от административния ръководител на Окръжен съд, гр. Стара Загора по отношение на въпроса дължи ли се на съдебен служител,

чието трудово правоотношение е прекратено на основание чл. 328а, ал. 10 от Кодекса на труда – при отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст в намален размер, обезщетението по чл. 354 ЗСВ. Комисията е изразила становище, но взела решение по протокол № 1/18.03.2024 г., че е извън нейните правомощията да се произнесе по направеното запитване, поради което същото няма обвързваща сила.

5. Запитване от административния ръководител на Районен съд, гр. Харманли относно тълкуване на чл. 18, т. 1, б. „б“ от Закона за счетоводството във връзка с искане на служител за заемането на длъжност по реда на чл. 343 ЗСВ. Както и в предходни свои решения Комисията е изразила становище, като е обърнала внимание, че същото не е обвързващо за административния ръководител, тъй като произнасянето по казуса е изцяло в неговата компетентност (протокол № 2/01.04.2024 г.).

6. Писмо от министъра на труда и социалната политика с молба за предоставяне на предложения за нормативни промени за гарантиране на правата на хората с увреждания и отговор на поставени въпроси за изготвяне на аналитична информация във връзка с процеса по ратификация на Факултативния протокол към ООН за правата на хората с увреждания.

След преглед на Плана за действие за изпълнение на заключителните препоръки към Република България, отправени от Комитета на ООН за правата на хората с увреждания (2021-2026) и поставените от министерство на труда и социалната политика насочващи въпроси се установява, че е извън компетентността на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, изпълняваща функциите на Висш съдебен съвет, съгласно § 23, ал. 2 от ПЗР на ЗИД на КРБ да вземе отношение по отправената молба. СК на ВСС не разполага със законодателна инициатива. Освен това разглежданата материя е извън правомощията и на органите на съдебната власт, тъй като правораздавателната дейност е ограничена единствено до съблюдаване спазването на приетите от другите две власти актове, уреждащи правата на хората с увреждания.

Поради горното писмото на министъра е прието за сведение с решение по протокол № 3/22.04.2024 г.

7. Запитване от и.ф. административен ръководител – председател на Районен съд, гр. Пловдив във връзка с приложението на Правилника за администрацията на съдилищата. Членовете на Комисията са се обединили около становището, че е извън правомощията на Комисия „Правни въпроси“ към Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, изпълняваща функциите на Висш съдебен съвет е произнасянето по направеното запитване от и.ф. административния ръководител – председател на Районен съд, гр. Пловдив (протокол № 3/22.04.2024 г.).

8. Предложение за приемане на Правила за дистанционна работа на съдии и държавни съдебни изпълнители от Галина Николова – съдия в Районен съд, гр. Нови пазар.

С решение по протокол № 4/23.05.2024 г. Комисията е изпратила предложението на Галина Николова – съдия в Районен съд, гр. Нови пазар на Комисия „Информационни технологии, натовареност и съдебна статистика“ към Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, изпълняваща функциите на Висш съдебен съвет, за изразяване на становище.

В заседание на Комисията, проведено на 15.07.2024 г. е разгледано становището на Комисия „Информационни технологии, натовареност и съдебна статистика“ към Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, изпълняваща функциите на Висш съдебен съвет, в което по същество се посочва, че и към настоящия момент е предоставено качествено решение за осигуряване на отдалечен достъп до Единната информационна система на съдилищата (ЕИСС) на съдиите извън съдебните сгради чрез достъп до системата чрез Виртуална частна мрежа (VPN), поради което липсва необходимост от приемане на предложените правила.

С оглед на горното КПВ към СК е приела за сведение изразеното становище и предложението на от Галина Николова – съдия в Районен съд, гр. Нови пазар, като я е уведомила за това (протокол № 7/15.07.2024 г.).

9. Писмо от министъра на правосъдието с искане за предоставяне на становище във връзка с предложение за създаване на електронен регистър на удостоверенията за отказ от наследство.

С оглед правомощията на Комисията, предложението е изпратено с решение по протокол № 6/24.06.2024 г. на административните ръководители на районните съдилища, с молба за изразяване на становище по направеното предложение за създаване на единен електронен регистър за приемане и отказ от наследство. Получените становища са разгледани в заседание на Комисията на 07.10.2024 г. и на база на тях с решение по протокол № 2 от същата дата е изразено положително становище по предложението за създаване на единен електронен регистър за приемане и отказ от наследство, за което е уведомен министъра на правосъдието.

10. Запитване от председателя на Националното бюро за контрол на специалните разузнавателни средства (НБКРС) относно съхраняване на материали от приложени процедури по Закона за специалните разузнавателни средства (ЗРС).

Във връзка с констатирана законова празнота при сроковете за съхраняване на веществените доказателствени средства (ВДС) и материали, посочени в чл.31, ал.5 от ЗРС, след проведена дискусия, с решение на КПВ към СК по протокол № 7/15.07.2024 г. е предложено на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет, изпълняваща функциите на Висш съдебен съвет да излъчи свой представител за участие в работна среща за обсъждане на поставените въпроси.

11. Писмо от административния ръководител на Районен съд, гр. Бургас с предложение за приемане на тълкувателно решение по приложението на чл. 213, ал. 4 и ал. 5 НПК.

Вносителят на предложението намира за необходимо да се дадат отговори на следните въпроси:

- Какъв е предметния обхват на визирания в чл. 213, ал. 5 НПК съдебен контрол за обоснованост на постановлението за отказ да се образува досъдебно производство?

- При спор за подведомственост относно органа, компетентен да извърши контрол върху законосъобразността и обосноваността на поредно постановление по чл. 213 НПК, как би следвало да се тълкуват общите правила на чл. 43 и чл. 44 НПК с цел изпращане на преписката на органа, оторизиран да разреши спора за подведомственост?

Съгласно чл. 125 ЗСВ и чл. 54, ал. 1, т. 4 ЗСВ искане за приемане на тълкувателно решение или тълкувателно постановление може да прави председателят на Върховния касационен съд и главния инспектор на Инспектората на Висшия съдебен съвет, поради което КПВ е изпратила искането на компетентния орган с решение по протокол № 1/19.09.2024 г. Със същото решение искането е изпратено и на министъра на правосъдието, с оглед притежаваната от него законодателна инициатива и твърденията за празнота в закона.

12. Писмо от министъра на правосъдието във връзка с констатирани проблеми при приложението на чл. 42, ал. 1, изр. второ ГПК и чл. 178, ал. 1, предл. трето НПК.

В писмото на министъра на правосъдието се описва проблем, свързан с липсата на приходоизточник в местните бюджети, от който общините и кметствата да покриват допълнителните си разходи, свързани с изпълнението на чл. 42, ал. 1, изр. второ ГПК и чл. 178, ал. 1, предл. трето НПК. В тази връзка се отправя молба за изразяване на становище с оглед „бюджетните функции“ на Висшия съдебен съвет.

Комисията е взела предвид, че осигуряването на бюджетните средства на ведомства извън органите на съдебната власт не е от компетентността на пленума на ВСС и правомощията му съобразно Конституцията и ЗСВ, както и че съставянето, приемането, изпълнението и отчитането на държавния бюджет, на общинските бюджети и на други бюджети, е предмет на уредба от Закона за публичните финанси.

От друга страна е съобщила, пленумът на ВСС не разполага със законодателна инициатива, освен в изрично предвидените случаи, поради което е извън правомощията му да направи предложения за разписване на механизъм за възстановяване на извършените от общините и кметствата разходи при изпълнение на чл. 42, ал. 1, изр. второ ГПК и чл. 178, ал. 1, предл. трето НПК.

Предвид горното, писмото на министъра на правосъдието е прието за сведение с решение по протокол № 1 от 19.09.2024 г.

13. Запитване от административния ръководител на Апелативен съд, гр. София във връзка с компетентния орган при трудоустрояване на магистрат. Молителят е уведомен с решение по протокол № 1/19.09.2024

г., че произнасянето по запитването е изцяло в неговите компетенции, както и че КПВ не разполага с правомощието да дават задължителни указания по тълкуването на закона и неговото прилагане.

14. Запитване от административния ръководител на Окръжен съд, гр. Разград относно казуса „придобива ли се право на платен годишен отпуск за времето на ползване на неплатен отпуск по реда на чл. 167а от Кодекса на труда“. След изразяване от страна на Комисията становище по поставения въпрос, административния ръководител е уведомен, че е в неговите правомощия произнасянето в конкретната хипотеза, тъй като същият има качеството на работодател (протокол № 1/19.09.2024 г.).

15. Искане за указания от административния ръководител на Районен съд, гр. Бургас във връзка с унищожаването на бюлетините по чл. 78а НК и заличаването им от Централната автоматизирана информационна система „Съдебен статус“. С решение по протокол № 1/19.09.2024 г. Комисията е приела искането за сведение, тъй като същото е било правилно адресирано и до министъра на правосъдието, който е компетентния орган да се произнесе по него, тъй като ЦАИС „Съдебен статус“ е информационна система, създадена и поддържана от министерство на правосъдието.

16. Молба от Нейко Димитров, съдия в Окръжен съд, гр. Варна за изразяване на становище дали възможността да получава възнаграждение за извършване на преподавателска дейност докато заема длъжността „съдия“ по чл. 195, ал. 2, т. 1 ЗСВ включва възможността да получава възнаграждение по трудов договор с университета за допълнителен труд.

С решение по протокол № 4/28.10.2024 г. КПВ е уведомила магистрата, че е извън нейните правомощия да се произнесе по отправената молба, въпреки че в мотивите за вземане на това си решение е обосновала становище за липса на изрична забрана или нормативна пречка за магистратите да извършват преподавателска дейност по трудово правоотношение, особено когато попадат в хипотезата на чл. 15, ал. 2 ЗРАСРБ или в други предвидени от закона случаи.

17. Запитване от административния ръководител на Районен съд, гр. Пловдив, с което се иска тълкуване на разпоредбата на чл. 102 б ГПК и отговор на въпроса следва ли РС, гр. Пловдив да приема и администрира документи, свързани с извършването на процесуални действия и удостоверителни изявления извършени в електронна форма, подписани с квалифициран електронен подпис, но изпратени от лични и служебни имейли до служебната поща на съда.

Предвид обстоятелството, че произнасянето по искането е в компетентността на Комисия „Професионална квалификация и информационни технологии“ към Пленума на Висшия съдебен съвет и същата е уведомена за него, с решение по протокол № 6/02.12.2024 г. КПВ го е приела за сведение.

18. Запитване от и.ф. административен ръководител на Окръжен съд, гр. Габрово, съдържащо молба за тълкуване на разпоредбата на чл. 227, ал. 1 ЗСВ, поради констатирана разнородна практика.

Комисия по правни въпроси към Пленума на ВСС обосновава решението си в протокол № 7/16.12.2024 г., като уведомява молителя, че не разполага с правомощието да дава обвързващо тълкуване на закона и указания по прилагането му, както и че дейността по командироване е изцяло в обсега на компетентност на административните ръководители на органите на съдебната власт при спазване на относимата нормативна уредба.

VIII. Предложения до пленума и колегиите на Висшия съдебен съвет за определяне на представители от страна на Висшия съдебен съвет за участие в работни групи.

Освен изразяване на становища по проекти за нормативни актове и други актове, през отчетния период Комисията по правни въпроси е внасяла предложения в пленума на Висшия съдебен съвет за определяне на представители за участие в работни групи, чиято задача е била изработването на такива проекти. Внесените предложения са 13 (тринадесет) на брой. Определените от страна на ВСС представители са взели участие в работни групи (вътрешни и междуведомствени) за:

1. изпълнение на мярката „Създаване на национален механизъм за мониторинг на проявите на антисемизъм, говора на омразата, расизма и ксенофобията. Разработване на вътрешни правила /инструкция/ за работа“ от Националния план за борба с антисемизма;

2. подготовка на законодателни промени във връзка с прилагането на Регламент (ЕС) 2023/2844 относно цифрофизацията на съдебното сътрудничество и на достъпа до правосъдие по трансгранични гражданскоправни, търговскоправни и наказателноправни въпроси и за изменение на определени актове в областта на съдебното сътрудничество (Регламент (ЕС) 2023/2844), както и за въвеждането на Директива (ЕС) 2023/2843 за изменение на директиви 2011/99/ ЕС и 2014/41/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, Директива 2003/8/ЕО на Съвета и рамкови решения 2002/584/ПВР, 2003/577/ПВР, 2005/214/ПВР, 2006/783/ПВР, 2008/909/ПВР, 2008/947/ПВР, 2009/829/ПВР и 2009/948/ПВР на Съвета по отношение на цифровизацията на съдебното сътрудничество (Директива (ЕС) 2023/2843).

3. подготовка на подзаконови нормативни актове за прилагане на Търговския закон.